

on sam prestao postojati, tako da sam ja na neki način ostao kao siročić bez oca i majke».

Time je rekao sve što je za njega bila Družba Isusova!

Josip Antolović

O. VILIM EBERSCHWEILER

Pučkoškolski učitelj Franjo Eberschweiler i njegova žena Ivana Margareta imali su sedmero djece: pet dječaka i dvije djevojčice. Od tih pet dječaka Bog je četvoricu pozvao u Družbu Isusovu. Najpoznatiji je od njih Vilim koji je kroz 48 godina bio duhovni vođa svoje redovničke subraće. Fritz je postao glasovit misionar među Indijancima. Karlo je djelovao najprije u Indiji, a zatim u Ohio u SAD, dok se Franjo razbolio još za vrijeme studija i umro.

Vilim se rodio 5. prosinca 1837. u Püttlingenu u njemačkoj pokrajini Saar. Djetinjstvo je proveo u toplom obiteljskom gnijezdu koje je bilo prožeto duboko religioznim duhom. Dok su živjeli u Waxweileru, stan im je bio blizu crkve. Pobožna majka često je onamo vodila djecu, a mali se Vilim već odmalena ispunio velikim strahopoštovanjem prema Kristu u svetohraništu, što će biti značajka čitava njegova života. Sredena kršćanska obitelj bila je odlična sredina za normalan duhovni razvoj djece. Djetetu toliko potrebne obiteljske topline bilo je napretek. Samo onaj kome je nešto takvo u djetinjstvu bilo prikraćeno može pravo shvatiti neprocjenjivu vrijednost toploga obiteljskog ognjišta. I kao što pod staklenikom cvijeće, povrće i voće brže raste i dozrijeva, jednako tako i pod okriljem dobrih roditelja rast i razvoj djece postaje kudikamo bolji i uspjeliji. Dobra obitelj jedno je od najvećih dobročinstava što ga može uživati ljudsko čedo. Nećemo jadikovati nad današnjim obiteljima, nego ćemo radije željeti i moliti da što više obitelji ostvari za svoju djecu kutić raja na zemlji. Takva je želja i molitva posve opravdana, jer je hoće Tvorac obitelji.

Učitelj je Eberschweiler zbog službe više puta mijenjao mjesto boravka. Iz Waxweilera bio je premiješten u Bitburg. I tu je opet dobio stan blizu crkve, u kojoj je Vilim 9. svibnja 1850., u 13. godini života upravo na

blagdan Spasova, primio prvu pričest. Možda će nas tko optužiti zbog slatdunjava romantizma ako taj dan proglasim jednim od najljepših u životu. Ne smeta. Vilimu je, svakako, taj dan ostao u najljepšoj uspomeni pa je kasnije već kao svećenik zabilježio u svoj dnevnik: "Zaposjedanje Tvojeg prijestolja u nebu i mojem srcu!"

Tko pravo shvaća kršćanski život, taj želi da Krist po vjeri i milosti stanuje u njegovoj duši. To je pavlovska želja, jer Pavao piše Efežanima: "Zato sagibam svoja koljena pred Ocem... Neka vam dadne, prema bogatstvu svoje slave, da se ojačate u snazi po njegovu Duhu u nutarnjega čovjeka, da Krist stanuje u vašim srcima po vjeri..." (3, 14—17). Mladi je Vilim shvaćao svoje srce kao živo prijestolje živoga Krista. On mu se na dan svoje prve pričesti posve svjesno predao i posvetio. I otada će još više doživljavati Kristovu prisutnost, intimnost i blizinu. Neizrecivo je lijepo kad mlado nepokvareno srce postane prijestolje Svevišnjega. Prema toj ljepoti zaostaju sve krasote i naših najljepših crkava.

Vilim je bio najdraži ministrant dekana Josipa Webera koji mu je neko vrijeme povjerio čak vjersku pouku djece u Massholderu. Bilo mu je tek jedanaest godina, a svi su bili zadovoljni mladim gospodinom katahetom. Vilim, dakle, nije bio samo u sebe zatvoreni pobožnjaković. Znao je da pravu pobožnost moraju pratiti vanjska djela, da se treba što više zauzimati u životu i radu Crkve. Prava pobožnost mora biti aktivna i djelotvorna. I djela su najčešće najpouzdaniji znak istinske pobožnosti.

Završivši osnovnu školu, Vilim je pošao u gimnaziju u Trier. Stanovao je u biskupskom konviktu. Budući da očeva plaća nije mogla pokriti troškove za njegovo uzdržavanje, pritekla je u pomoć od prihoda svojeg vinograda dobra tetka Ana Marija. Vilim je uvijek bio među petoricom najboljih u razredu pa bi na kraju školske godine donio kući po jednu ili čak dvije nagrade. Četvrtoga srpnja 1852. primio je sakrament potvrde i postao punoljetan kršćanin. Budući da je njegova duša bila pogodno tlo, milost Duha Svetoga mogla je nesmetano djelovati. I nadnaravni život ima svoje zakone. On se naposve razvija u duši koju nije zahvatio i otrovao grijeh i koja suradjuje s milošću. Takva je bila Vilimova duša. Zato je nadnaravni život za njega bilo nešto tako blisko, spontano i nešto što se samo po sebi razumije.

Za razvoj duhovnoga zvanja, svećeničkog i redovničkog, najpogodniji je uvjet bujan kršćanski život. Bez tog uvjeta jedva da se i može govoriti o pravome zvanju. To je opet jedan od životnih zakona svećeničkog ili redovničkog zvanja. Budući da je Vilim doista živio bujnim kršćanskim životom, bilo je posve prirodno da se jednoga dana u njemu pojavila klica svećeničkoga zvanja. Osjetio je želju za svećeništvom, i to da postane vrijedan i dobar župnik. Kako je jedan njegov prijatelj odlučio poći k lazaristima u Pariz i odande mu poslao oduševljeno pismo, Vilim ga je naumio slijediti, ali uz uvjet da kasnije bude poslan u vanjske misije.

Sve je to bilo samo traženje dok mu Gospodin u duhovnim vježbama nije dao na znanje da je njegovo mjesto u Družbi Isusovoj. Nije to bilo neko vidjenje, nego jednostavno poticaj milosti za isusovačko redovničko zvanje. Do iste je odluke, i to posve neovisno o njemu došao i Vilimov brat Fritz i tako obojica u rujnu 1858. napustiše svoj trierski zavičaj te podjoše u isusovački novicijat u Münster u Westfaliji. Budući da je

već imao 21 godinu, bio je u dobi kad je mogao shvatiti što je to redovnički ideal i kad ga je mogao svjesno i slobodno sve više prihvaćati i usvajati. Tridesetdnevne duhovne vježbe zapečatile su njegov životni izbor. Njegov neopoziv odziv Kristu Kralju, njegov "Suscipe, Domine!" — Primi, Gospodine, svu moju slobodu, razum, volju, sve što imam i posjedujem. Ti si mi sve to dao, sve to Tebi vraćam, a Ti mi daj samo svoju milost i ljubav i bit ću dovoljno bogat!

Pravo i zrelo predanje ne poznaje uzmarka. Ono se sastoji u potpunom povjeravanju u ljubljenu osobu. Kod isusovaca ta je osoba Isus Krist. Onakav Krist kakva je ocrtao sv. Ignacije u knjižici duhovnih vježbi, osobito u razmatranjima o Kralju i o dvjema zastavama. Dakako, ta razmatranja svaki isusovac doživi na svoj način i zato svatko ima i svoju sliku o Kristu, koja za svakoga posebno ima originalne crte uz one zajedničke svima. I taj Kristov lik prati onda isusovca kroz čitav život u svim njegovim poslovima i pothvatima. Možemo li govoriti o nekom specifičnom isusovačkom Kristu? Pod nekim vidikom možemo, ali bez i najmanje želje da bi imali monopol na Krista. Krist je zajedničko dobro svih, ali tako bogat da je za svakoga i nešto specifično.

Mladi je Eberschweiler malo pretjerao u revnosti pa mu je oslabilo zdravlje. Budni i brižni starješine poslaše ga stoga u glasoviti djački penzionat "Stella matutina" u Feldrichu u Voralbergu. Tu je obavljao službu prefekta, a među njegovim pitomcima bio je i kasniji kardinal Ehrle. Prefektsko doba za mnoge je isusovce najljepše, pogotovu ako se dobro snalaze s mladima u odgojnome radu.

To je život ne samo pun briga nego i pun najrazličitijih i najzanimljivijih doživljaja u susretu s mladima od kojih svaki u sebi nosi čitav jedan svijet. Isusovačka odgojna tradicija vrlo je bogata, a živa je i djelotvorna i danas, i u nas u Hrvatskoj gdje isusovci odgajaju mlade po sjemeništima.

Na svetkovinu Bogojavljenja 1861. Vilim je položio prve redovničke zavjete. Poput tri mudraca darovao je Kristu tri dara: zlato redovničkog siromaštva, dragocjenu pomast djevičanske čistoće i tamjan potpune poslušnosti. Njegovo je darivanje bilo od srca i zato mu redovnički zavjeti nikada neće biti teret, nego slatko breme, nikad osiromašenje, već obogaćenje ljudske ličnosti. Krize redovničkih zavjeta nastaju u malim, škrtim i sićušnim srcima, u kojima vladaju sebičnost i proračunatost. Vilimovo dobro srce nije bio takvo i zato nije poznavalo ni kriza. Dobro je to istaknuti danas kada se kriza, rekao bih, gotovo smatra čak poželjnom. Kriza je uvijek kriza. Ona može uroditi i dobrim plodom, ali zato ipak ništa ne gubi od svoje opasnosti.

Godine 1863. došao je Vilim u samostan Maria Laach, koji je tada bio kuća isusovačke formacije. Tu je 1866. učinio zavjet, za naše pojmove pomalo teško shvatljiv, da će, naime, u svim svojim činima uvijek odabirati ono što je savršenije. Za takav herojski zavjet osjećao je snažan poticaj iznutra. Gonila ga je na to želja da svojem nebeskom Ocu daruje što je moguće više ljubavi i izmoli se što veće obilje nebeskih milosti. Takvo nešto može diktirati samo izvanredno nadnaravno gledanje na život, koje je opet plod izvanredno žive i prosvijetljene vjere. Bez toga nadnaravnog elementa ne dolazi se do takvih zavjeta. No Vilim nije učinio taj korak nepromišljeno, naglo i naprečac, već nakon iscrpna razgovora sa

svojim duhovnim savjetnikom i nakon devetodnevnih pobožnosti u čast sv. Ignaciju Lojolskom. Za vrijeme te devetnice svaki je dan četvrt sata molio pred svetohraništem. To je zapravo bilo zreo razmišljanje i ozbiljno vaganje razloga za zavjet i protiv njega. Razlozi »za« iz dana u dan bivali su jači i nije im mogao odoljeti. Napokon je na blagdan sv. Ignacija položio taj neobičan zavjet koji mu je unio u dušu neobičan mir. Što je bio znak da je to Bogu ugodan čin. Zavjet je položio najprije na godinu dana, dok ga na blagdan Bezgrešne 1881. nije položio zauvijek. Vjerno ga je provodio kroz 55 godina, sve do svoje smrti. Bio je to nesvakidašnji heroizam. I na njega bismo mogli primijeniti Kristove riječi »Tko može shvatiti neka shvati!«

Vilim je išao i dalje. Njegov radikalizam, koji je svojstven dušama što ih je zahvatilo Evangelje, nije poznao granice. Dvanaestog veljače 1868. nakon dugotrajnih vrlo bolnih kušnja bio je uvjeren da iznutra čuje Božji glas koji mu govori: »Gle, postoje dva puta po kojima te mogu voditi: na jednome ću daleko od tebe držati boli i suprotivštine kao od nejakog djeteta; na drugom ću pripustiti na tebe sve križeve.« Vilim je kao najdragocjeniju milost odabrao taj drugi put. Pritom ga je pak vrlo tješila misao da će na taj način postati sve sličniji Isusu Kristu. Treća velika milost koju je primio u Maria Laachu bilo je svećeničko redenje koje mu je podijelio kelnski nadbiskup Pavao Melchers. Vilim je zapisao u svoj duhovni dnevnik: »Sveta misa mora biti središnja točka i cilj čitava mogega života: središte mogega života od kojega sve izlazi i kome sve cilja.« Kroz 53 godine smio je gotovo svaki dan svetkovati svetu žrtvu i u njoj se sjedinjavati s Bogom. Živio je od žrtve do žrtve.

Bilo je to i prije Prvoga, a pogotovu davno prije Drugoga vatikanskog sabora, koji u uredbi o svetom bogoslužju uči: »Liturgija je vrhunac kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga« (Br. 10). Što vrijedi za cijelu Crkvu, vrijedi i za svakoga njezina člana pojedinačno. Zato susrećemo mnoge koncilске misli davno prije koncila ostvarene u životu duhovnih velikana. To je posve prirodno, jer Drugi vatikanski koncil nije htio donijeti Crkvi samo neke novitete, već da se kršćanski život što dublje i snažnije proživljava, onako kako su ga proživljavali sveci.

Prva svećenička djelatnost oca Vilima Eberschweilera bila je u carskome Aachenu, gdje je nekoć davno stolovao Karlo Veliki. Zadaća mladoga svećenika bila je da svake nedjelje propovijeda u crkvi Bl. Gospe, a osim toga vodio je kao upravitelj dvije učeničke Marijine kongregacije pa je morao držati obične nagovore na kongregacijskim sastancima u gimnazijskoj crkvi. Kasnije postaje pomoćnik učitelja novaka, i to glasovitoga duhovnoga pisca o. Moritza Meschlera i upravitelj studentske kongregacije u Sigmaringenu. Brzo nakon toga sam preuzima vrlo odgovornu službu učitelja novaka. No to je bilo kratkotrajno, jer god. 1872. po nalogu pruskoga režima isusovci moradoše isprazniti svoj samostan. S velikom boli u duši o. Vilim ugasio je vječno svjetlo u kapelici tješeci se ipak mišlju: »Moj Isuse, ljudska su srca ono pravo svetohranište koje Ti tražiš!« Prognan iz domovine pošao je sa svojom subračom u gostoljubivu Nizozemsku. I tu će sve vrijeme provesti kao duhovni vođa isusovačkoga podmlatka sve do svoje svetačke smrti 23. prosinca 1921. u Exatenu.

Njegov život možemo sažeti u izraz: skromna, nutarnja, velikom svijetu nepoznata veličina. Tko se želi posvetiti ozbiljnom gajenju duhovnog života naći će lijep primjer u ocu Eberschweileru. Možda je upravo u naše rastreseno doba potrebno da opet podemo u potragu za onima koji su proveli život u sabranosti, koji se nisu dali zarobiti grozničavošću akcije, koji su uvijek nalazili vremena za duši tako potrebnu kontemplaciju. Ako je danski mislilac Sören Kierkegaard već prije više od stotinu godina vapijao za tišinom i sabranošću kao najpotrebnijim lijekom za bolesni svijet, onda je takav lijek sadašnjemu svijetu bar deset puta potrebniji, jer u njemu ima barem toliko puta više buke i rastresenosti. Potrebni su nam, dakle, učitelji tišine i sabranosti. Takav je bio i o. Vilim Eberschweiler.

On nam pokazuje put prema dobroj molitvi koja je više govor srca nego pameti. Ona ga je dovela do toga da su mu tajne vjere i nadnaravnoga života postale opipljive i osjetljive stvarnosti. One su mu neprestano zračile snagom koja mijenja lice zemlje. Nutarnjost, duh vjere i život u Boga tri su velike milosti njegova života. Ono što je o. Eberschweiler kao član jednog apostolskog reda naučavao i primjerom proživljavao jednako je važno i za apostolski aktivne laike u svijetu. I za njih vrijedi istina da samo ona djelatnost koja se hrani nutarnjim životom može poslužiti stvarnoj izgradnji Božjega kraljevstva.

UREDNIŠTVO JE PRIMILO

Dr. Ivan Pavić: RADOSNA VIJEST. Šesnaesto izdanje katekizma za 2. i 3. razred s posebnom pripravom za prvopričesnike. HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1986. Cijena 2.500 din.

Dr. Ivan Pavić: BIBLIJSKA POVIJEST SPASENJA, 1. dio: Stari Zavjet. HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1987. Cijena 2.500 din.

Narudžbe za obje ove knjige: HKD sv. Ćirila i Metoda, Tomislavov trg 21, 41000 Zagreb.

Marija Valtorta: »I VIDJEH U NOĆNIM VIĐENJIMA«. O Antikristu prije, oko, i prije njega. Jelsa 1988. Cijena 3.000 din.

Dr. J. Marčelić: ANNELIESE MICHEL I ZLI DUHOVI? Izd. »Duh i voda«, Jelsa 1988. Cijena 4.500 din.

Narudžbe za obje ove knjige: Župni ured, 58465 Jelsa (Hvar).

Dr. fra Petar Bezina: PUČKO ŠKOLSTVO I FRANJEVCI PROVINCIJE PRE-SVETOG OTKUPITELJA. Doprinos poznavanju razvitka pučkog školstva u Južnoj Hrvatskoj od 1735. do 1941. godine. Split 1987., str. 120. Cijena: broširano 4.000 din; tvrdi uvez 6.000 din. Narudžbe: Franjevački samostan, Kačićeva 11, 59000 Šibenik.

U SLUŽBI ČOVJEKA. Zbornik nadbiskupa-metropolite dr. Frane Franića. Izd. Crkva u svijetu, Split 1987. Priredio Drago Šimundža. Sadrži 25 studija teološke, društveno-humanističke i crkveno-povijesne naravi. Cijena 18.000 din. Narudžbe: Crkva u svijetu, Zrinsko-frankopanska 14, 58000 Split.